

240516 Resan till Nobelmuséet i Karlskoga

I torsdags, en av de vackra dagarna i maj, for ett gäng seniorer till Karlskoga, för att besöka Nobelmuséet.

Sören från Wikmans buss satt bakom ratten, här hälsande oss välkomna.

Första anhalten var Bofors Hotell, där vi serverades en väldigt god lunch uppe i diplomatmatsalen.

På tallriken ses här rostad potatis, grillad pluma med chipotle majonnäs, samt ytterligare några rostade grönsaker, bla grön sparris. Pluma, okänt åtminstone för några av oss, kallas även kotlettkappa, och är en smakrik, mör och tämligen ovanlig styckningsdetalj från grisen, placerad över kotletten.

Jättegott var alltihop, liksom den efterföljande desserten. En cheesecake i glas, med syltade körsbär.

Bofors är företag som går på högvarv, och hotellet gästas av många utländska gäster. Denna dag vajade även den indiska flaggan utanför hotellet! Utsikten från salongen ses nedan. Hotellentrén pryddes av ett antal gamla almar, vackert hamlade.

Efter lunch for vi sedan vidare till Björkborns gamla bruksherrgård, som var Alfred Nobels hem under de sista somrarna i hans liv, och där han också lät bygga ett laboratorium.

Där välkomnades vi av en guide, som förde oss upp trappa, och som sedan ganska snart överlämnade oss till en historisk person, som satt helt blickstill vid skrivbordet. Plötsligt, när han nämndes vid namn, så vaknade han till liv, och började berätta!

Han presenterade sig som Ragnar Sohlman, vilken, som ung kemist, då verksam i USA, rekryterades av Alfred Nobel till dennes assistent och medarbetare i laboratoriet.

Han kom att bli en viktig person här, för Nobel själv, men även för bruket. För Nobel blev han kanske den son Nobel aldrig fick, och han blev utsedd som testamentsexekutor av Nobel. Under 25 år kom han sedan efter Alfred Nobels död 1896 att leva med sin familj på herrgården, som disponent för Bofors bruk.

Men han börjar med en kort återblick av brukets historia. Under trettioåriga kriget på 1600-talet blev behovet av järn akut, - många järnbruk anlades, så också Björkborns bruk. Bruket kom senare att överleva många andra, mycket tack vare de kanoner som under 1800-talet gjorde Bofors bruk känt över världen.

Alfred Nobel kom sedan att köpa Bofors bruk 1893, det passade att införliva med hans egen verksamhet, bl.a. med att uppfinna dynamiten. Herrgården följde med i köpet, allt kostade då en miljon kronor!

Alfred Nobel hann alltså endast med att tillbringa några somrar på platsen, men han kom ändå att renovera gården ordentligt.

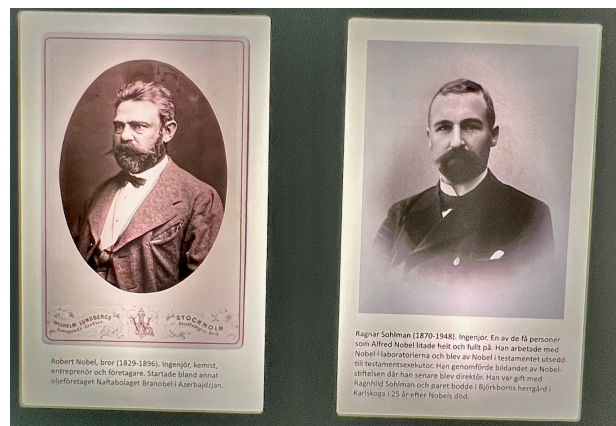

Särskilt inför besöket av kung Oskar II 1895, då både elektricitet och vattentoalet hade installerats! Besöket blev lyckat, och kungen var även nöjd med den elvarätters middag som serverades...

“Ragnar” berättar förstås också om Alfred Nobels personliga historia. Vi får höra om barndomen, om familjens flytt med pappa uppfinnaren Immanuel Nobel till S:t Persburg när Alfred var nio år, om god privatundervisning som bl.a. ledde till att Alfred behärskade fem språk vid 17 års ålder!

Vi får höra om Alfreds tidiga karriär, med studier och arbeten i flera olika länder, och om paktens alla de fyra bröderna slöt om att alltid vara varandra behjälpliga. Vi får höra om hur brodern Robert grundade den verkliga familjeförmögenheten borta i Baku, Azerbajdzjan! Han for dit för att söka lämpligt virke, men kom hem med oljefält! Nedan ses bröderna Ludvig, Emil och Robert, och till höger Ragnar Sohlberg.

På 1860-talet började Alfred experimentera med nitroglycerinet. Han tar patent på sprängolja. Delar av familjen har återvänt till Stockholm, där man bygger en fabrik. Utmaningen låg i att kunna styra över explosionsrisken, och använda kraften riktat. 1864 blir ett tungt år för familjen, fabriken exploderar, och yngste brodern Emil dör.

Under följande år utvecklar Alfred flera patent, spränggelatin, och sedermera krutet. Han grundar ett stort antal olika företag i flera städer/länder: Hamburg, USA, Skottland, Paris, Italien, Schweiz. Han bosätter sig i Paris, mot slutet av sitt liv i San Remo.

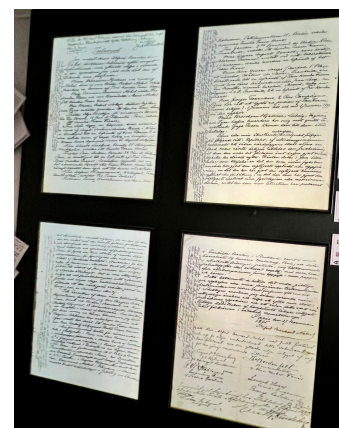
Privat skaffar han ingen familj. Han har en flerårig relation med en ung kvinna från Wien, Sofie Hess, som han avbryter när hon blir gravid med en officer.

En husföreståndarinna/sekreterare, Bertha von Suttner, anställs under en tid, hon blir sedan en ledande fredsfröspråkare. Man tror att hon kan ha haft en avgörande betydelse för utformningen av Alfreds testamente.

Alfred arbetade alltid mycket hårt. Han var totalt verksam i 20 länder, med 93 företag! Han blev utsliten, och dog endast 63 år gammal i San Remo. Han efterlämnade 33 miljoner kronor, varav 31 gick till stiftelsen för Nobelpriset.

”Ragnar” uppehåller sig länge med att berätta om alla intrikata turer och stridigheter vad gäller följderna av Alfreds testamente, där största delen gick till instiftandet av återkommande priser till världens ledande forskare i fysik, kemi, medicin, litteratur och för fred. Alfreds intressen.

Efter ett stort antal turer med olika överklaganden och avvisanden, så kunde man till slut få det i hamn. Tack vare tre ryska hästar på Björkborn, och formuleringar i fransk lag, om att "en mans hem är där hans hästar finns", så hade man klarat Alfreds vilja både mot släktingar och franska statens anspråk!

1901 kom det första Nobelpriset att ges ut! Den första att få fysikpriset var Wilhelm Röntgen.

Även Sofie Hess nämndes i testamentet. Hon försökte sedermera pressa Ragnar på mer pengar, för 216 kärleksbrev från Alfred! Brevens finns numera på Riksarkivet i Stockholm.

Efter "Ragnars" livfulla berättande fick vi så vandra runt i herrgården.
Lite bilder:

Därefter blev det en kort tur med bussen till laboratoriet, där vi fick gå runt och titta, och läsa, och så möta "Alfred själv" sittande stilla och tyst vid ett bord!

Alfreds experimentlusta lever kvar i det här huset, där dagens barn bjuds möjlighet att pröva på en massa roligt mixtrande!

Sedan blev det resa hemåt igen, med paus för kaffe eller glass vid Stolpen!

En mycket fin och intressant resa, det tror jag alla som var med tyckte!

vid kamera och dator,

Annelise Paulsen